

МЕТОДИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ ВІТРАЖНОГО МИСТЕЦТВА У ВИЩІЙ ХУДОЖНІЙ ШКОЛІ

Г. Тищенко

*Харківський художньо-
промисловий інститут*

Вітраж для Лівобережної та Слобідської України не є мистецтвом традиційним. Кінець ХХ ст. змінив акценти в проблемі місця і характеру вітража в архітектурі. Повсюдне прагнення включити його в інтер'єрний простір поставило проблему серйозного навчання цьому видові монументально-декоративного мистецтва.

З найвідоміших шкіл постсоціалістичних держав, які створили самобутній напрям вітража, слід назвати майстерню професора С. Либенського в Паризькій Вищій художньо-промисловій школі, класи в Краківській Академії мистецтв, факультет вітража в Литовській Академії мистецтв. Кожна з цих шкіл спирається на глибокі традиції.

Майстерня скла в Вищій художньо-промисловій школі Праги в навчальному процесі зорієнтована на створення предметів ужиткового скла, пластичних та скульптурних композицій із виливаного та шліфованого скла, які виконуються на базі заводів Железно-го Броду й інших гутних центрів.

На факультеті вітража Литовської Академії вивчаються питання композиції та технології класичного та сучасного вітража і існує постійний зв'язок навчального закладу з гутами "РАУДОНОЙИ АУША" (Литва), "Неман" (Беларусь).

Що стосується української освітньої системи у вітражному мистецтві, то вона складається тільки тепер. У Львівській Академії мистецтв нещодавно почали вивчати вітраж.

У Харківському художньо-промисловому інституті в 1965 році була введена дисципліна "Технологія вітража", яка стала сьогодні однією з основних. Методична спрямованість цього курсу відрізняється від аналогічних в інших художніх ВНЗ наявністю трьох складових, які забезпечують високий рівень підготовки студентів.

1. Формування активного творчого мислення.
2. Удосконалювання технологічних навичок.

3. Реальне проектування.

Активізації творчого процесу в роботі над вітражною композицією сприяє виконання низки завдань, спрямованих на трансформацію, інтерпретацію, деформацію та стилізацію предметів живої і неживої природи. На основі розвиненої інтуїції і користуючись переліченими заходами можна перейти до переосмислення художньої форми, часом абстрагуючись від реального подання предмета, скласти асоціативні образи. Цей метод дозволяє переосмислити образотворчу композицію і зрозуміти суть необразотворчої.

З другого боку, вітраж повинен будуватись на законах взаємодії світла і кольору, без яких він мертвий, і знанні основних технологічних заходів. З метою їх засвоєння студенти виконують копії фрагментів готичного вітража, освоюють засоби фігурної нарізки скла, техніки поверхневого фарбування і розпису скла, техніки "гризайль" з різними графічними прийомами. З метою виявлення естетичних якостей скла, як матеріалу, виконуються експериментальні роботи.

Значне місце в роботі займає розробка ескізів. Всім студентам видається один об'єкт і кожен розробляє свій варіант. Перегляд кафедри визначає найбільш вдале рішення, яке рекомендується до впровадження.

Технічна база ВНЗ не завжди дозволяє цілковито втілити художній задум. А зараз у підготовці фахівців з вітража на Лівобережній Україні випала істотна ланка - зв'язок з виробництвом. Тому нам здається необхідним використовувати досвід наших колег і з'єднати академічну основу вивчення вітражу і його композиції, які в ХХПІ мають чітку методичну спрямованість, з виробничою базою українських гут, таких як "Митос" Харків, Київський та Костянтинівський склозаводи. І цей зв'язок ВНЗ і виробництва повинен бути узаконений на рівні відповідних міністерств.

Такий шлях дозволить створити самобутню систему навчання вітражної майстерності в ВНЗ, підвищити якість освіти, зміцнити українську школу. Це веління часу.